

Ungdómstingið 2012

Vegleiðing um at gera lógaruppskot og uppskot til samtyktar

Lógaruppskot

Eitt lógaruppskot er sett saman av lógarteksti og viðmerkingum. Ein lógartekstur ásetir stutt og greitt tað, ið skotið verður upp at samtykkja, meðan tað í viðmerkingunum verður greitt frá, hvat lógaruppskotið snýr seg um, og hvat uppskotssetararnir ætla við uppskotinum.

Greinar (§) verða nýttar til at býta sundur lógartekstin, á sama hátt sum ein tekstur verður býttur sundur í kapitlar. Hetta býtið lættir um, tá leitast skal í eini lóg, og ger tað samstundis eisini møguligt at vera ógvuliga neyvur, tá víst verður til eina ávísa áseting í eini lóg.

Í viðmerkingunum til eitt lógaruppskot verður greitt frá, hví tað er neyðugt við lógaruppskotinum, og lógarteksturinn verður gjølla lýstur.

Undir leinkjuni Ungdómsting á heimasíðuni hjá Løgtinginum sæst dømi um eitt lógaruppskot.

Broytingaruppskot

Tað eru nógvar lógir í Føroyum, og tær lógir, sum galdandi eru í Føroyum í dag, finna tit á www.logir.fo. Tað kemur ofta fyri, at tað verða gjørd broytingaruppskot til lógir, sum longu eru galdandi. Broytingaruppskot eru eisini sett saman av einum lógarteksti, har tær broytingar, sum gerast skulu, verða skrivaðar, og av viðmerkingum, har grundgivið verður fyri broytingunum.

Undir leinkjuni Ungdómsting á heimasíðuni hjá Løgtinginum sæst dømi um eitt broytingaruppskot.

Uppskot til samtyktar

Í einum uppskoti til samtyktar kann m.a. verða heitt á landsstýrið um at leggja eitt lógaruppskot fyri Løgtingið ella um at kanna ymisk viðurskipti. Uppskot til samtyktar er sett saman av sjálvari áheitanini á landsstýrið, og viðmerkingum til áheitanina, har grundgivið verður fyri, hví uppskotssetarin heldur, at landsstýrið eigur at leggja eina lóg fyri Løgtingið, ella hví landsstýrið eigur at kanna eitt ávíst mál nærri.

Undir leinkjuni Ungdómsting á heimasíðuni hjá Løgtinginum sæst dømi um eitt uppskot til samtyktar.

Tá tit skulu gera eitt uppskot til Ungdómstingið

Fá eina góða byrjan

Áðrenn tit byrja at skriva eitt lógaruppskot, broytingaruppskot ella eitt uppskot til samtyktar, er tað eitt gott hugskot at hava tikið støðu til nøkur ting fyrst.

Evni

Tit gera sjálvi av, hvat uppskotið skal snúgva seg um, men tit skulu finna eitt evni, sum tit hava hug at arbeiða við, og sum tit halda er týðningarmikið at fáa gjørt okkurt við.

Um tit ikki hava nakað hugskot um, hvat lógaruppskotið skal snúgva seg um, kunna tit byrja við einum hugarokið í flokkinum ella í bólum.

Fyrireiking

Nógv fyrireiking er, áðrenn eitt uppskot kann skrivast. Tað er gott at hava eina vitan um tað evnið, sum tit ætla at skriva eitt uppskot um. Á alnótini eru nógvir upplýsingar at finna, tit kunnu t.d. taka útgangsstøði i teimum alnótsadressunum, sum nevndar eru til seinast í hesi vegleiðingini. Á bókasøvnunum finst eisini tilfar. Tit kunnu eisini seta tykkum í samband við fólk, sum vita nakað um tað evnið, tit kundu hugsa tykkum at arbeitt við.

Skal tað gerast ein nýggj lóg, ein broyting til eina lóg, sum er frammanundan, ella eitt uppskot til samtyktar

Sum áður nevnt, eru nógvar lógir í Føroyum, og tí kann tað vera, at tað longu er ein lóg, sum snýr seg júst um tað, sum tit halda, okkurt eigur at verða gjørt við.

Um tað longu er ein lóg, sum fevnir um tað evnið, sum tit hava áhuga fyri, kunnu tit gera eitt uppskot um at broyta ta lógina. Halda tit t.d., at upptøkukrøvini til at sleppa á studentaskúla skulu broytast, er tað ikki neyðugt við eini nýggjari lóg. Í staðin kunnu tit gera eitt uppskot til at broyta lógina um studentaskúlar, tí tað er best at hava allar ásetingar um upptøku á studentakúla í somu lóg.

Halda tit harafturímóti, at tað t.d. er brúk fyri einum serligum umboðsmanni fyri børn og ung, skulu tit skjóta eina nýggja lóg upp, tí tað finst eingin lóg um tað evnið. Tann nýggja lógin skal lýsa, hvat hesin umboðsmaður skal taka sær av.

Tit kunnu eisini gera eitt uppskot til samtyktar sum heitir á landsstýrið um at leggja fyri Løgtingið eina lóg um ein serligan umboðsmann fyri børn og ung, og síðani greiða frá í viðmerkingunum, hvat hesin umboðsmaður skal taka sær av.

Grundgevingar

Tá tit hava sett tykkum inn í evnið, skulu tit hugsa gjølla um grundgevingar tykkara fyri uppskotinum. Tit skulu eisini gera tykkum greitt, hvørjar avleiðingar uppskotið fær, um tað verður samtykt.

Tit kunnu taka útgangsstøði í hesum spurningum:

- Hvat er endamálið við uppskotinum?
- Hví er tað neyðugt at lóggeva/kanna hetta?
- Hvønn týðning fær lógin fyri ymiskar bólkar í samfelagnum?
- Skal lógin vera galdandi fyri øll, ella bert nakrar fáar bólkar í samfelagnum?
- Hvat fer tað at kosta, um lógin verður samtykt?

Spyrji onnur um ráð

Tað kann vera eitt gott hugskot at spyrja onnur, hvat tey halda um uppskot tykkara. Um uppskotið snýr seg um ferðslu, kunnu tit t.d. spyrja løgregluna ella Ráðið fyri ferðslutrygd. Snýr uppskotið seg um fyriryrging kunnu tit spyrja Fyribyrgingarráðið o.s.fv.

Men tað eru tit, sum gera av, hvat standa skal í uppskotinum, og ikki tey, sum tit spyrja til ráðs. Tey hava nevniliga ofta áhugamál, sum ávirka teirra áskoðan á eitt lógaruppskot.

Tað endaliga uppskotið

Tykkara uppgáva á Ungdómstinginum er at vera politikarar. Tað er tí ikki so týðningarmikið, um tit hava sett uppskotini rætt upp, ella um tit nýta lögfrøðiligan málburð. Av størri týðningi er, at tit hava tikið støðu til tað evnið, sum tit vilja kjakast um ella gera nakað við. Tá tit hava sent uppskotini inn, hjálpa vit tykkum at seta uppskotini upp.

Skriva navn á skúlanum og flokkinum ovast á síðuna og gev uppskotinum eina yvirskrift. Skrivið soleiðis, at øll lættliga kunnu lesa og skilja uppskot tykkara. Í viðmerkingunum hava tit møguleika at grundgeva fyri uppskotinum. Her kunna tit eisini skriva, hvønn tit hava tosa við, og hvat tey hildu um lógaruppskotið.

Freist

Tann 9. desember 2011 er seinasta freist at senda uppskot til Løgtingið, um tit hava hug at vera við í Ungdómstinginum tann 6. og 7. februar 2012. Uppskotini skulu sendast til teldupostadressuna: logting@logting.fo viðmerkt “ungdómsting”. Ein flokkur er vælkominn at senda fleiri uppskot inn. Í “Vegleiðing til skúlnar”, sum liggur á heimasíðuni hjá Løgtinginum, sæst hvussu uppskotini verða vald út.

Um tit hava spurningar eru tit vælkominn at ringja til Løgtingið á tlf. 36 39 00 og spyrja eftir Annu Rein ella senda ein teldupost til annar@logting.fo.

Á heimasíðuni hjá Løgtinginum verður ymist tilfar lagt út, sum hefur við Ungdómstingið at gera. Eisini verða uppskotini lögð út, tá tey eru klár.

Adressur á alnótini

www.logir.fo

Hetta er savn við øllum lógum, sum galdandi eru í Føroyum.

www.logting.fo

Her finna tit undir “Tingmál” øll tey lógaruppskot, broytingaruppskot og uppskot til samtyktar við viðmerkingum, sum eru sett fram í Løgtinginum. Her finna tit m.a. eisini upplýsingar um Ungdómstingið.

www.imr.fo

Her finna tit undir kunningartilfar/útgávur ein faldara um lógasmíð, sum Løgsmálaráðið hevur gjørt.

www.ft.dk

Heimasíðan hjá Fólkattinginum. Við at trýsta á leinkjuna “undervisning” kunnu tit finna tey uppskot, sum dansku næmingarnir sendu inn, ymist tilfar um, hvussu eitt lógaruppskot verður gjørt, kjak millum dansku næmingarnar, tilfar til lærararnar o.s.fv.

Heimasíðurnar hjá politisku flokkunum:

www.folkaflokkurin.fo

www.javnadarflokkurinn.is

www.midflokkurinn.is

www.samband.is

www.sjalvstyri.is

www.tjodveldi.is

www.framsokn.is